

БӨЛІМ: ИНФОРМАТИКА

Операциялық жүйенің негізгі нысандары мен оны басқару

ЖАРИЯЛАНДЫ
21.11.2022СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/126678/>

Марибаева Аймен Айтхановна

Сабақтың тақырыбы: Операциялық жүйенің негізгі нысандары мен оны басқару**Сабақтың мақсаты:** Операциялық жүйе ұғымы мен негізгі нысандары және оның міндеттері туралы оқушылардың білімдерін қалыптастыру**Сабақ міндеттері:**

- **Білімділік:** Оқушыларды ОЖ ортасының ерекшеліктерімен, жұмыс үстелі түсінігімен таныстыру, есептер тақтасын, «Бастау» батырмасын және басты менюді жұмыста қолдануға үйрету
- **Дамытушылық:** Оқушылардың есте сақтау және зейіндік қабілеттерін, логикасын дамыту
- **Тәрбиелік:** Оқушыларды жан-жақты болуға, өз бетімен жұмыс істеуге тәрбиелеу

Сабақтың түрі: аралас сабақ**Сабақтың барысы:**

1. Ұйымдастыру кезеңі
2. Өткенді пысықтау кезеңі
3. Жаңа сабақ кезеңі
4. Жаңа ұғымдарды бекіту кезеңі
5. Жаңа ұғымдарды қолдану кезеңі
6. Бақылау кезеңі

Сабақ барысы

1. Ұйымдастыру кезеңі

Оқушылармен сәлемдесу, сабақтың тақырыбын, мақсатын және міндеттерін айту

1. Өткенді пысықтау кезеңі:

- Компьютердің программалық жасақтамасына нелер жатады?
- ОЖ-нің негізгі міндеттерін атаңдар
- Интерфейс деген не?
- Қандай интерфейстерді білесіңдер?
- Қолданбалы программалардың міндеттері қандай?
- Программалау жүйелері не үшін қолданылады?
- Драйверлер не үшін қажет?
- Ядро дегеніміз не?

III. Жаңа сабақ кезеңі:

Компьютердің программалық жасақтамалары жүйелік, қолданбалы программалардан және программалау жүйелерінен тұрады.

Жүйелік программалардың ішінде операциялық жүйе (ОЖ) (операционная система — ОС) негізгі болып табылады.

ОЖ — компьютердің барлық мәліметтерді өндеу жұмысын ұйымдастыратын программалар жүйесі. Ол компьютердің барлық құрылғыларын басқарады, компьютер құрылғыларының арасында және компьютер мен адам арасында мәліметтер алмасуын жүзеге асырады. Сонымен қатар ОЖ — әмбебап жүйе, оны әр түрлі типтегі компьютерлерге, компьютерге қосылған қосымша құрылғыларға сәйкестендіріп баптауға болады. компьютерді дербес түрде баптауға мүмкіндік береді.

ОЖ-нің негізгі функциясы — осы орта үшін арнайы құрылған бағдарламалардың жұмысын басқару.

WINDOWS – бұл компьютерлік технологияның жаңа деңгейі. Ол деректермен жұмыс жасаудың объектілі-бағдарланған әдістемеге негізделген. ОЖ ортасының ерекшеліктері:

- пайдаланушының интерфейсін стандарттау;
- көлемі ондаған Мбайт жедел жадты тиімді басқару;
- жаңа сыртқы құрылғыларды қиындықсыз қосу мүмкіндігі;
- программалардың функциясын интеграциялау
- көп мәселелік, яғни бірнеше қолданбалы қатар орындау және бір программадан екіншіге оңай ауысу мүмкіндігі;

ü графикалық режимді басым қолдану;

ü жергілікті желі және Internet желісінде жұмыс істеуді қолдаудың құрамдас құралдары;

ü мультимедиамен (дыбыс және бейне) жұмыстың құрамдас құралдары;

ü «Plug and Play» технологиясы (қосатын құфылғыларды автоматты баптау).

WINDOWS — графикалық операциялық жүйе, оның негізгі объектілері терезе мен белгішелер түрінде бейнеленеді.

WINDOWS-тің объектілері — терезе, жұмыс столы, шартбелгілер, жарлықтар, бумалар, тышқан, мәлімет алмастыру буфері.

WINDOWS ортасында **жұмыс столының** рөлін дисплей экраны орындайды. Онда жұмыс істейтін программалардың терезелері, құжаттардың жеке файлдары шартбелгілер түрінде орналасқан.

Шартбелгі — экран бетіндегі қысқаша жазуы бар кішірейтілген графикалық бейне. Ол дисплей экранындағы программаны, терезені, функцияны, файлды т.б. бейнелеп тұруы мүмкін.

Жарлық — белгілі бір объектімен тікелей қатынас жасауды іске асыратын командалық файл.

Бума — экаранда каталогтарды және программалық топтарды белгілеу үшін қолданылады. Бума бұл объектілер қоймасы.

Тышқан тетігімен орындалатын ең негізгі операция — экран бетімен сілтеменің қозғалуы болып табылады.

Мәлімет алмастыру буфері — әртүрлі программалар немесе құжаттар арасында мәліметтерді тасымалдап, олардың фрагменттерін бір-біріне ауыстырып отыру үшін қолданылатын жады бөлігі.

Есептер тақтасы — бұл экранның төменгі жағындағы жіңішке сұр жолақ. Есептер тақтасында «Бастау» батырмасы, уақыт, күн, іске қосылған бағдарламалардың аттары бар батырмалар орналасқан.

«Бастау» батырмасы — бұл батырманы басқаннан кейін жүйенің «Бас менюі» пайда болады. «Бас меню» жеті пункттен тұрады:

1. Ашылатын бағдарламалар тобы мен қосымшалардан тұратын тізім
2. Жуық арада ашылған құжаттардың 15-тен аспайтын тізімі
3. Баптау
4. Іздеу

5. Анықтама
6. Орындау
7. Жұмысты аяқтау
8. **Жаңа ұғымдарды бекіту кезеңі**

- Оқулықтағы бақылау сұрақтарына жауап беру.

1. **Жаңа ұғымдарды қолдану кезеңі**

- Оқулықтағы «Өзінді тексер» сұрақтарына жауап беру.
- Оқулықта берілген тәжірибелік тапсырмаларды орындау.

VI.Бақылау кезеңі

- WINDOWS операциялық жүйесінің ерекшеліктері қандай?
- Мәлімет алмастыру буфері дегеніміз не?
- Бума дегеніміз не?
- WINDOWS ОЖ қандай объектілері бар?
- Есептер тақтасы дегеніміз не?
- Жұмыс үстелінде қандай нысандар орналасқан?
- Шартбелгі дегеніміз не?
- Жарлық дегеніміз не?

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.